

הקרב על הדימוי של ישראל בעולם: ע"פ "מסמך נאמן" - 20% מהדנים מפקפקים בלגיטימיות של ישראל; בהודו: ישראל נתפסת כמקום מסוכן; לא ניתן להתעלם מהסכסוך הערבי-ישראלי בתהליך הדיפלומטיה טוענים המומחים

ממצאים אלה ואחרים עולים ממחקר שנערך במוסד שמואל נאמן ע"י צוות מומחים ממוסדות אקדמיים שונים, ובשיתוף משרד החוץ. המחקר ממליץ על כלים ליישום מדיניות דיפלומטיה ציבורית הפונה ישירות לקהלי מטרה נרחבים ומוגדרת כעוקפת ערוצי דיפלומטיה מסורתית.

בהודו, ישראל נתפסת כשסועת מלחמות כמקום מסוכן וכחברה סגורה, בלתי סובלנית המתנכרת לזרים. חוסר ההבחנה בהודו בין יהודים וישראלים יוצרת תפיסה של חברה אחידה, השונה מהודו הרב-תרבותית. בדנמרק נמצא קשר ישיר בין חוסר ידע לבין עמדה שלילית על ישראל, כאשר כמחצית ממשיבי סקר כלל ארצי הסכימו, שהיה נכון להקים את מדינת ישראל, כ- 20% פקפקו בלגיטימיות של ישראל ו-11% לא ידעו כיצד לענות על השאלה. לדברי המנהל האקדמי של הפרויקט, פרופ' דב שנער, "אין להקל ראש בנושא זה לאור העובדה, שבמדינה מפותחת כדנמרק, למשל, בעלת קשרים מסורתיים עם ישראל, רק מעטים מבין נחקרי הסקר הארצי ידעו מה גודלה של האוכלוסייה בישראל".

"מסמך נאמן", העומד להתפרסם בקרוב, שהוכן ביוזמת מוסד שמואל נאמן בטכניון ובשיתוף משרד החוץ, מסכם מחקר מקיף שנערך לראשונה בישראל ע"י חוקרים ישראליים. מטרת הפרויקט היא להציע כלים לעיצוב מדיניות של דיפלומטיה ציבורית, הנשענים על ממצאי מחקר שערך צוות מומחים בעלי שם בתחום כשבראשם עמד פרופ' דב שנער מהמכללה האקדמית נתניה. (שמות אנשי צוות המחקר מופיעים בהמשך).

דו"ח המחקר כולל הצעות לעבודה בנושאים, מסגרות ושיטות לטיפול במרכיבי הדיפלומטיה הציבורית הישראלית וקביעת תמהילים אפקטיביים. זהו למעשה, תדריך למתכנני וקובעי מדיניות ולמבצעים ומנתחי דיפלומטיה ציבורית והוא נערך כ"מיזם חלוץ" בהודו ובדנמרק, וכלל ראיונות עומק, קבוצות מיקוד וסקר דעת קהל.

מעבר לעובדה שזהו מחקר ראשון בהיקף רחב בתחום, המחקר מחדש בנושאים אחדים:

1. לראשונה נערך מחקר – שדה המאפשר לא רק לקבוע מה מעמדה של ישראל בדעת הקהל בשתי

המדינות הללו, דנמרק והודו, אלא גם להשתמש בממצאים אלה כדי להבין על אלו שאלות יש

לענות כדי לערוך מסע הסברה מוצלח בכל מדינה. הממצאים האמפיריים באים להשלים צעדים הננקטים כיום על פי "תחושות בטן", "הלכי רוח" או "התרשמויות".

2. לראשונה הוכן בסיס נתונים בקובץ אחד, הכולל כ-500 ספרים ומאמרים בנושא הדיפלומטיה הציבורית, שיוכל לעמוד לרשותם של מקבלי החלטות.

הנחת יסוד בפרויקט, שנתמכה בממצאי המחקר היא, שבדיפלומטיה הציבורית הישראלית לא ניתן להתעלם מהיבטים רעיוניים ואף לא מהסכסוך הישראלי-ערבי/פלשתינאי כפי שמוצע לעיתים ע"י אנשי משרד החוץ. מסקנת החוקרים היא, שקהלים ברחבי העולם אינם יכולים שלא לקשור את שמה של ישראל עם הסכסוך וכי ההתעלמות ממנו אולי מועילה בטווח הקצר, אך בנויה על בורות הקהל ומתפוגגת מעצמה כל אימת שמתרחש אירוע המציג את ישראל באור שלילי.

המחקר קובע כי בשנים האחרונות מודגשים בתהליך הכלל-עולמי "הקרב על התודעה" ומלחמת הדימויים יותר מבעבר. עמדותיהן של מדינות בכללן וישראל בפרט נעשו קשות יותר להפצה וצידוק, לעומת הקצנתן של תנועות דתיות ואחרות. מכאן, בולטים קשיי הדיפלומטיה הציבורית הישראלית, בנוסף להתחדשותן של השאלות על זכותה של ישראל להתקיים כמדינה, כושר הישרדותה באזור והקריאות להחרמת ישראל וישראלים. המהפכה הטכנולוגית, בעלת עוצמה גלובלית בלתי מבוקרת, מאפשרת לתופעות כאלו לחדור לחוגים ליברליים במדינות דמוקרטיות ואינן עוד נחלתה הבלעדית של תעמולה משטרים חשוכים.

צוות המחקר ממליץ לטפל במשולב הן בהיבטים הרעיוניים של הסכסוך והן ב"מיתוג" ישראל כמרכז טכנולוגי, תרבותי, דתי ומדעי, במונחי "עוצמה רכה" (soft power), כלומר לעשות שימוש ברעיונות, ערכים והיבטים של איכות חיים (תרבות, תיירות, מדע וטכנולוגיה, מפגשי תרבות) כאמצעי להגברת אהדה ושיפור מעמדה בזירות בין לאומיות. צוות המחקר גורס שיש לסייע בניסוח מדיניות מקיפה שתענה על מצוקת התדמית של מדינת ישראל באמצעות "תמהילי דיפלומטיה מסורתית וציבורית" שמותאמים למגוון של מדינות ולקהלים השונים.

ממצאי המחקר יוצגו בכנס בין לאומי שיתקיים בימים 29 ו-30 לאוקטובר 2008 בבית ציוני אמריקה בתל אביב. תכנית הכנס מתפרסמת באתר מוסד שמואל נאמן www.neaman.org.il

על צוות המחקר נמנו: פרופ' אריה נאור מאוניברסיטת בן-גוריון, פרופ' ענת פירסט מהמכללה האקדמית נתניה, ד"ר לאה מנדלזיס מהמכללה האקדמית נתניה, ד"ר דליה אלפר-לירן מהמכללה למנהל –

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

קרית הטכניון, חיפה 32000 טל: 7145 823, 2329 829 04 פקס: 1889 823 04 info@neaman.org.il

המסלול האקדמי, ד"ר רועי דוידסון מאוניברסיטת חיפה; מתאמי המחקר היו מר מאיר שלמה ממשרד החוץ ומר משה אלעד ממוסד שמואל נאמן.

על מוסד "שמואל נאמן" בטכניון:

מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע וטכנולוגיה הוא מכון למחקרי מדיניות במגוון רחב של נושאים הקובעים את החוסן הלאומי של מדינת ישראל. מחקרי המדיניות מתרכזים במדיניות מדע וטכנולוגיה, כלכלה, תעשייה, חינוך והון אנושי, תשתיות, סביבה, בריאות וחברה ויחסי הגומלין ביניהם. עבודות אלה נכתבות על ידי מיטב המומחים בארץ וכוללות בחינה ומחקר מעמיק של אלטרנטיבות למדיניות נבונה ומעשית והמלצות למקבלי ההחלטות. מאז הקמתו ב-1978 ביצע המוסד מחקרי מדיניות רבים וסקירות המשמשים את מקבלי ההחלטות במדינה ובמשק על רבדיהם השונים. סקירת הפרויקטים השונים שבוצעו במוסד מוצגים בדיווחים השנתיים המופצים למוסדות ונבחרים ציבור וכן באתר האינטרנט של המוסד בכתובת: www.neaman.org.il. מוסד נאמן מלווה גם פרויקטים לאומיים דוגמת המאגדים של משרד התמיכה – מגני"ט בתחומים: ננוטכנולוגיות, תקשורת, אופטיקה ותקשורת, כימיה, אנרגיה, איכות סביבה, פרויקטים בעלי חשיבות חברתית לאומית. כן מארגן המוסד ימי עיון מקיפים בתחומי העניין אותם הוא מוביל. יו"ר מועצת המנהלים של המוסד הוא פרופ' זאב תדמור וכמנכ"ל מכהן פרופ' משה משה.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות אל:

מאיר שלמה	משה אלעד	פרופ' דב שנער
050-6203192	052-44571345	טלפונים: 050-2284611

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

קרית הטכניון, חיפה 32000 טל: 7145 823, 2329 829 04 פקס: 1889 823 04 info@neaman.org.il